

Bruksela, 25 lutego 2022 r.
(OR. en)

6634/22

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0044 (NLE)

RECH 100
FEROE 1

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	24 lutego 2022 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2022) 64 final
Dotyczy:	Wniosek w sprawie DECYZJI RADY dotyczącej podpisania, w imieniu Unii, i tymczasowego stosowania Umowy między Unią Europejską, z jednej strony, a rządem Wysp Owczych, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2022) 64 final.

Załącznik: COM(2022) 64 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.2.2022 r.
COM(2022) 64 final

2022/0044 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

dotycząca podpisania, w imieniu Unii, i tymczasowego stosowania Umowy między Unią Europejską, z jednej strony, a rządem Wysp Owczych, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Art. 16 ust. 1 lit. d) rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa”¹ dotyczący stowarzyszenia państw trzecich z programem przewiduje możliwość stowarzyszenia państw trzecich i terytoriów, które wspólnie spełniają wszystkie określone w nim kryteria. Takie państwa trzecie lub terytoria mają uczestniczyć w programie „Horyzont Europa” na podstawie umowy obejmującej uczestnictwo danego państwa trzeciego lub terytorium w dowolnym programie unijnym.

Wyspy Owcze zostały formalnie stowarzyszone z siódmym programem ramowym (7PR) w 2010 r., a szereg projektów europejskich świadczy o aktywnym zaangażowaniu naukowców i instytucji z Wysp Owczych w takich dziedzinach jak środowisko, oceanologia, zmiana klimatu, ekosystemy i zarządzanie rybołówstwem. Stowarzyszenie Wysp Owczych z programem „Horyzont 2020” od 2014 r. zapewniło naukowcom, instytucjom badawczym i przedsiębiorstwom z Wysp Owczych pełny dostęp do finansowania unijnego i wspólnych działań w zakresie badań naukowych i innowacji na równi z podmiotami z państw członkowskich i innych państw trzecich, które również były stowarzyszone z programem „Horyzont 2020”. Uczestnictwo to nabrało ogromnego znaczenia dla środowiska naukowego Wysp Owczych i stanowi ważny nowy i udany filar stosunków między Wyspami Owczymi a UE. Ponieważ kolejne umowy o stowarzyszeniu z unijnymi programami ramowymi w zakresie badań naukowych i innowacji są ograniczone czasem trwania każdego kolejnego programu UE, nie istnieje obecnie żadna umowa międzynarodowa regulująca uczestnictwo podmiotów z Wysp Owczych w programie „Horyzont Europa” lub wspierająca współpracę w zakresie nauki, badań naukowych i innowacji między społecznościami badawczymi UE i Wysp Owczych.

W dniu 14 maja 2020 r. w liście intencyjnym Wyspy Owcze wyraziły formalne zainteresowanie stowarzyszeniem z programem „Horyzont Europa”. Wyspy Owcze spełniają kryteria stowarzyszenia państw trzecich lub terytoriów z programem ramowym „Horyzont Europa”, określone w rozporządzeniu w sprawie programu „Horyzont Europa” (art. 16 ust. 1 lit. d)). Dysponują one w szczególności dobrym potencjałem naukowym, technicznym i innowacyjnym, zobowiązują się do prowadzenia otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym do sprawiedliwego i równego traktowania praw własności intelektualnej i poszanowania praw człowieka, a zobowiązanie to wspierają instytucje demokratyczne; a także aktywnie propagują politykę na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.

W dniu 13 lipca 2021 r. Rada upoważniła Komisję do rozpoczęcia, w imieniu Unii, negocjacji z Wyspami Owczymi dotyczących Umowy między Unią Europejską a Wyspami Owczymi w sprawie ogólnych zasad uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych oraz stowarzyszenia Wysp Owczych z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (2021–2027). Rada wyznaczyła Grupę Roboczą ds. Badań i Grupę Roboczą ds. EFTA jako komitety specjalne wspierające Komisję podczas negocjacji.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1).

Negocjacje rozpoczęły się dnia 3 września 2021 r. i zostały z powodzeniem zakończone dnia 8 października 2021 r., kiedy to projekt umowy został paraflowany przez przedstawicieli wszystkich przyszłych stron. Grupa Robocza ds. Badań i Grupa Robocza ds. EFTA Rady i Parlamentu Europejskiego były regularnie informowane podczas negocjacji.

Umowa załączona do niniejszego wniosku dotyczącego decyzji Rady składa się z dwóch części, czyli z „umowy parasolowej” w sprawie ogólnych zasad uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych oraz Protokołu w sprawie stowarzyszenia Wysp Owczych z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (2021–2027) („protokół w sprawie programu »Horyzont Europa«”) zgodnie z wytycznymi negocjacyjnymi, które Komisja otrzymała od Rady.

„Umowa parasolowa” kompleksowo reguluje warunki stowarzyszenia Wysp Owczych mające zastosowanie do wszystkich programów UE. Określa ona warunki uczestnictwa w programach UE, zasady ustanawiania uczestnictwa w dowolnym programie unijnym (lub stowarzyszenia z nim) oraz zaangażowanie Wysp Owczych w zarządzanie programami lub działaniami unijnymi, odzwierciedlając zasadę braku uprawnień decyzyjnych. Umowa zawiera szczegółowe zasady ustalania wkładu finansowego Wysp Owczych na rzecz programów unijnych, w tym, w stosownych przypadkach, mechanizmu automatycznej korekty. „Umowa parasolowa” zawiera kompleksowe przepisy dotyczące ochrony interesów finansowych UE, w tym uprawnienia, które w tym celu wykonują Komisja, Europejski Trybunał Obrachunkowy, OLAF i EPPO, a także przepisy dotyczące wykonywania decyzji Komisji w sprawie odzyskania środków oraz wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na terytorium Wysp Owczych. Ustanawia ona również struktury instytucjonalne, tj. wspólny komitet, którego zadaniem jest między innymi monitorowanie wdrażania umowy oraz badanie sposobów poprawy i rozwoju współpracy w ramach umowy.

„Umowa parasolowa” ma na celu stworzenie trwałych ram prawnych współpracy między Unią a Wyspami Owczymi w odniesieniu do programów UE. Oczekuje się, że pozostanie ona w mocy przez okres trwania kilku wieloletnich ram finansowych UE, podobnie jak Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym, umowa o handlu i współpracy między Zjednoczonym Królestwem a UE lub umowy ramowe z krajami objętymi procesem rozszerzenia i Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa i Partnerstwa w sprawie ogólnych zasad uczestnictwa tych państw w programach UE. Protokoły w sprawie stowarzyszenia Wysp Owczych z poszczególnymi programami unijnymi mogłyby w przyszłości zostać dodane do „umowy parasolowej”, jeżeli takie programy byłyby otwarte na uczestnictwo Wysp Owczych na mocy podstawowych aktów UE ustanawiających każdy odpowiedni program i byłoby to zgodne z polityczną wolą obu stron i z wymaganymi procedurami wewnętrznymi. Okres obowiązywania protokołów będzie ograniczony w czasie do okresu realizacji danego programu unijnego.

Proponuje się, aby protokoły były przyjmowane w drodze decyzji wspólnego komitetu, który zostanie ustanowiony w umowie. Wszystkie istotne elementy dotyczące współpracy między UE a Wyspami Owczymi w ramach programów UE są szczegółowo uregulowane w „umowie parasolowej”. Art. 3 ust. 4 umowy ogranicza treść przyszłych protokołów do: określenia odpowiedniego programu lub działania Unii lub ich części, określenia czasu trwania stowarzyszenia, uregulowania kwestii związanych z programem i nieuregulowanych w inny sposób w „umowie parasolowej” oraz – w szczególnych przypadkach, gdy program unijny jest realizowany za pomocą instrumentu finansowego lub gwarancji budżetowej – określenia kwoty wkładu Wysp Owczych w ten program unijny.

Pierwszy taki protokół w sprawie stowarzyszenia z programem „Horyzont Europa” w drodze wyjątku nie zostanie przyjęty przez wspólny komitet, ale był negocjowany równolegle z „umową parasolową” jako jej integralna część i oczekuje się, że zostanie zawarty i wejdzie w życie wraz z „umową parasolową”. Rada zatwierdziła ten sposób postępowania w wytycznych negocjacyjnych. Konieczne było doprowadzenie do stowarzyszenia Wysp Owczych z programem „Horyzont Europa” od początku programu oraz zapewnienie nieprzerwanej współpracy między społecznościami badawczymi UE i Wysp Owczych. W tym celu proponuje się tymczasowe stosowanie w połączeniu ze stosowaniem z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2021 r. całej umowy (tj. „umowy parasolowej” obejmującej protokół w sprawie programu „Horyzont Europa”).

Jeśli chodzi o warunki dotyczące danego programu, zakładające stowarzyszenie Wysp Owczych z programem „Horyzont Europa”, przewidują one stowarzyszenie ze wszystkimi częściami programu, z wyjątkiem programu szczegółowego w zakresie badań nad obronnością ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2021/697². Zapewni to ciągłość poprzedniego pełnego stowarzyszenia z programem „Horyzont 2020” i poprzednim 7PR. Uczestnictwo oceniono jako korzystne dla obu stron, ze szczególną wartością dodaną w obszarach tematycznych takich jak środowisko, zdrowie i żywność, a także badania oceaniczne.

Wyspy Owcze były znaczącym płatnikiem netto w dwóch poprzednich programach ramowych. Proponowana nowa umowa określa sprawiedliwe i zrównoważone warunki dotyczące wkładu finansowego Wysp Owczych na rzecz programu „Horyzont Europa”. „Umowa parasolowa” przewiduje w art. 6 ust. 6 możliwość zastosowania współczynnika i reguluje, odpowiednio, w art. 7 i 8 mechanizmy dostosowania i korekty w odniesieniu do programów, w przypadku których – jak w przypadku programu „Horyzont Europa” – mechanizmy te mają zastosowanie. W załączniku I do protokołu w sprawie programu „Horyzont Europa” uregulowano harmonogram płatności, poziom współczynnika mającego zastosowanie do wkładu finansowego Wysp Owczych oraz szczegóły techniczne dotyczące funkcjonowania mechanizmu korekty.

Protokół w sprawie programu „Horyzont Europa” opiera się na doświadczeniach z programu „Horyzont 2020” i 7PR oraz, podobnie jak w poprzedniej umowie o stowarzyszeniu, zawiera klauzulę wzajemności zapewniającą naukowcom i podmiotom prawnym mającym siedzibę w Unii jak największy dostęp do uczestnictwa w programach badawczych i innowacyjnych Wysp Owczych, które są równoważne z programem „Horyzont Europa”, zgodnie z warunkami określonymi w ustawodawstwie krajowym Wysp Owczych. Załącznik II do protokołu zawiera wykaz programów Wysp Owczych otwartych dla jednostek badawczych z siedzibą w UE.

Projekt umowy załączony do niniejszego wniosku dotyczącego decyzji Rady jest zgodny z wytycznymi negocjacyjnymi wydanymi przez Radę.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 149).

2. ASPEKTY PRAWNE WNIOSKU

Podstawę wniosku dotyczącego decyzji Rady stanowią: art. 186 oraz art. 218 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

3. WPŁYW NA BUDŻET

W ocenie skutków finansowych regulacji przedstawianej wraz z niniejszą decyzją określono orientacyjny wpływ na budżet.

W związku z powyższym Komisja proponuje, by Rada:

- podjęła w imieniu Unii decyzję w sprawie podpisania i tymczasowego stosowania przedmiotowej umowy;
- upoważniła negocjatora umowy do podpisania, w imieniu Unii, Umowy między Unią Europejską a rządem Wysp Owczych w sprawie uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych oraz do przedłożenia powiadomienia wymaganego na mocy art. 15 ust. 2 umowy, informującego, że Unia zakończyła wymagane procedury wewnętrzne niezbędne do tymczasowego stosowania tej umowy.

Wniosek

DECYZJA RADY

dotycząca podpisania, w imieniu Unii, i tymczasowego stosowania Umowy między Unią Europejską, z jednej strony, a rządem Wysp Owczych, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 186 w związku z jego art. 218 ust. 5,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unijny program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (2021–2027) (zwany dalej „programem »Horyzont Europa«”) ustanowiono rozporządzeniem (UE) 2021/695³.
- (2) Zgodnie z art. 16 ust. 1 lit. d) rozporządzenia (UE) 2021/695 program „Horyzont Europa” jest otwarty do celów stowarzyszenia państw trzecich i terytoriów, które spełniają wszystkie określone w nim kryteria.
- (3) Zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/695 stowarzyszenie takich państw i terytoriów z programem „Horyzont Europa” wymaga umowy obejmującej uczestnictwo takiego państwa lub terytorium w dowolnym programie Unii, pod warunkiem że umowa ta zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państwa trzeciego uczestniczącego w programach unijnych, określa warunki uczestnictwa w programach unijnych, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów oraz ich koszty administracyjne, nie przyznaje danemu państwu trzeciemu żadnych uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu unijnego, gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony interesów finansowych Unii.
- (4) W piśmie z dnia 14 maja 2020 r. Wyspy Owcze wyraziły formalne zainteresowanie stowarzyszeniem z programem „Horyzont Europa”.
- (5) W dniu 13 lipca 2021 r. Rada upoważniła Komisję do rozpoczęcia, w imieniu Unii Europejskiej, negocjacji z Wyspami Owczymi dotyczących zawarcia Umowy między Unią Europejską, z jednej strony, a Wyspami Owczymi, z drugiej strony, w sprawie ogólnych zasad uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych oraz stowarzyszenia Wysp Owczych z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (2021–2027).

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/695 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i (UE) nr 1291/2013 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 1).

- (6) Negocjacje te zostały pomyślnie zakończone i umowa została paraflowana w dniu 8 października 2021 r.
- (7) Umowa określa warunki stowarzyszenia Wysp Owczych z programami unijnymi. Zgodnie z art. 3 umowy stowarzyszenie z programami unijnymi jest uzależnione od przyjęcia protokołów.
- (8) Zgodnie z upoważnieniem Rady Protokół w sprawie stowarzyszenia Wysp Owczych z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (2021–2027) był negocjowany równolegle z umową i stanowi jej integralną część.
- (9) Należy podpisać umowę w imieniu Unii, z zastrzeżeniem jej zawarcia w późniejszym terminie.
- (10) W celu zapewnienia nieprzerwanej współpracy między Unią a Wyspami Owczymi w dziedzinie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz umożliwienia Wyspom Owczym uczestnictwa od początku programu „Horyzont Europa” umowa powinna być stosowana tymczasowo do czasu zakończenia procedur niezbędnych do jej wejścia w życie,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Niniejszym upoważnia się do podpisania, w imieniu Unii, Umowy między Unią Europejską, z jednej strony, a rządem Wysp Owczych, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych, z zastrzeżeniem zawarcia tej umowy.

Tekst umowy stanowi załącznik do niniejszej decyzji.

Artykuł 2

Przewodniczący Rady wyznacza osoby umocowane do podpisania umowy.

Artykuł 3

Do czasu zakończenia procedur niezbędnych do wejścia w życie umowa jest stosowana tymczasowo zgodnie z jej art. 15 ust. 2 i z zastrzeżeniem przewidzianych w niej powiadomień.

Artykuł 4

Niniejsza decyzja wchodzi w życie [z dniem jej przyjęcia].

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*

OCENA SKUTKÓW FINANSOWYCH REGULACJI

1. TYTUŁ WNIOSKU:

Wniosek dotyczący decyzji Rady dotyczącej podpisania, w imieniu Unii, i tymczasowego stosowania Umowy między Unią Europejską, z jednej strony, a rządem Wysp Owczych, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Wysp Owczych w programach unijnych

2. LINIE BUDŻETOWE:

Linia budżetowa po stronie dochodów (rozdział/artkuł/pozycja): 6 0 1 0 – „Horyzont Europa” – dochody przeznaczone na określony cel

Kwota zapisana w budżecie na dany rok:

(tylko w przypadku dochodów przeznaczonych na określony cel):

Dochody zostaną przypisane do następującej linii budżetowej po stronie wydatków (rozdział/artkuł/pozycja):

Cały artykuł 01.0101 (01.010101, 01.010102, 01.010103, 01.010111, 01.010112, 01.010113, 01.010171, 01.010172, 01.010173, 01.010174, 01.010176)

Cały rozdział 01.02 (01.020101, 01.020102, 01.020103, 01.020210, 01.020211, 01.020212, 01.020220, 01.020230, 01.020231, 01.020240, 01.020241, 01.020242, 01.020243, 01.020250, 01.020251, 01.020252, 01.020253, 01.020254, 01.020260, 01.020261, 01.020270, 01.020301, 01.020302, 01.020303, 01.020401, 01.020402)

Linia budżetowa 20.XX Wydatki administracyjne Komisji Europejskiej

3. WPLYW FINANSOWY

- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego
- ☐ Wniosek nie ma wpływu finansowego na wydatki, lecz ma wpływ finansowy na dochody
- ☒ Wniosek ma wpływ finansowy na dochody przeznaczone na określony cel

Wpływ ten jest następujący:

(w mln EUR do jednego miejsca po przecinku)

Linia budżetowa po stronie dochodów	Wpływ na dochody ⁴⁵	Okres XX miesięcy rozpoczynający się dnia dd/mm/rrrr (w stosownych przypadkach)	Rok N
6 0 1 0	7,8	84 miesięcy począwszy od 01/01/2021	1,1

Sytuacja po rozpoczęciu działania							
Linia budżetowa po stronie dochodów	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
6 0 1 0	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2

(Tylko w przypadku dochodów przeznaczonych na określony cel, pod warunkiem że linia budżetowa jest już znana):

Sytuacja po rozpoczęciu działania							
Linia budżetowa po stronie wydatków ⁶	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Artykuł 01.0101 i rozdział 01.02	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1
20.XX.	0 005	0 011	0 017	0 021	0 026	0 032	0 046

4. ŚRODKI ZWALCZANIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH

Artykuł 325 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) nakłada na Komisję obowiązek zwalczania nadużyć finansowych i wszelkich innych nielegalnych działań naruszających interesy finansowe Unii. Zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie jest zatem powszechnym obowiązkiem wszystkich służb Komisji w kontekście ich codziennych czynności związanych z wykorzystaniem zasobów. Nadużycia finansowe dotyczące funduszy UE mają szczególnie negatywny wpływ na reputację Komisji i realizację polityki UE.

⁴ Podane roczne kwoty muszą być szacunkami opartymi na wzorze lub metodzie, które zostały określone w sekcji 5. Dla roku początkowego kwota roczna jest zwykle wypłacana bez stosowania obniżki lub wypłaty proporcjonalnej.

⁵ W przypadku tradycyjnych zasobów własnych (opłaty celne, opłaty wyrównawcze od cukru) należy wskazać kwoty netto, tzn. kwoty brutto po odliczeniu 20 % na poczet kosztów poboru.

⁶ Do wykorzystania wyłącznie w razie potrzeby.

Obecna strategia Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych (COM(2019)196) została przyjęta w dniu 29 kwietnia 2019 r., aby zastąpić strategię z 2011 r. Jest to dokument polityczny określający priorytety Komisji w zakresie zwalczania nadużyć finansowych w kontekście wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027. Główne cele strategii z 2019 r. to: 1) „dalsze podnoszenie poziomu wiedzy na temat schematów nadużyć finansowych, profili sprawców nadużyć i słabości systemowych związanych z nadużyciami mającymi wpływ na budżet UE” (gromadzenie i analiza danych) oraz 2) „optymalizacja koordynacji, współpracy i procedur służących zwalczaniu nadużyć finansowych, w szczególności między służbami Komisji i agencjami wykonawczymi” (koordynacja, współpraca i procesy). Strategii towarzyszy 63-punktowy plan działania, którego pełne wdrożenie zaplanowano zasadniczo na koniec 2021 r.

Zasady przewodnie i docelowe normy strategii z 2019 r. są następujące:

- Zero tolerancji dla nadużyć finansowych
- Zwalczanie nadużyć jako integralna część kontroli wewnętrznej
- Opłacalność kontroli
- Uczciwość zawodowa i kompetencja pracowników UE
- Przezroczystość wykorzystywania funduszy UE
- Zapobieganie nadużyciom, w szczególności odporność programów wydatków na nadużycia finansowe
- Zapewnienie zdolności do skutecznego prowadzenia dochodzeń i terminowej wymiany informacji
- Niezwłoczna korekta (w tym odzyskiwanie zdefraudowanych środków finansowych oraz sankcje sądowe lub administracyjne)
- Dobra współpraca podmiotów wewnętrznych i zewnętrznych, w szczególności między UE a właściwymi organami krajowymi oraz między departamentami wszystkich zaangażowanych instytucji i organów UE
- Skuteczna komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna na temat zwalczania nadużyć finansowych.

Art. 9–12 umowy zawierają szczegółowe postanowienia dotyczące środków zwalczania nadużyć finansowych. Środki te mają być stosowane horyzontalnie w celu zapewnienia ochrony interesów finansowych UE we wszystkich programach lub działaniach UE objętych przyszłymi protokołami, które mogą zostać przyjęte przez wspólny komitet na mocy umowy o stowarzyszeniu Wysp Owczych z szeregiem programów lub działań UE. Mają one zastosowanie również do stowarzyszenia Wysp Owczych z programem „Horyzont Europa”, objętego Protokołem w sprawie stowarzyszenia Wysp Owczych z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (2021–2027), który był negocjowany równolegle z umową i stanowi jej integralną część.

W szczególności wyżej wymienione postanowienia (art. 9–12 umowy) przewidują niezbędne szczegóły i procedury oraz umożliwiają bezproblemowe wykonywanie zadań przez organy chroniące interesy finansowe UE (Komisja, w tym OLAF, Europejski Trybunał Obrachunkowy i EPPO). W trakcie realizacji programów lub działań objętych protokołami do umowy, zasada ta pozostaje bez zmian: interesy finansowe UE należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków

zapobiegania nieprawidłowościom – łącznie z nadużyciami finansowymi – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie dochodzeń, a także odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych.

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, w pełni współpracują w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznają konieczne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi i Trybunałowi Obrachunkowemu oraz zapewniają, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa. Jak wyraźnie przewidziano w art. 9 ust. 4 umowy, przeglądy i audyty mogą być przeprowadzane również po zawieszeniu stosowania protokołu, zaprzestaniu stosowania lub rozwiązaniu umowy.

Umowa zapewnia Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) możliwość prowadzenia dochodzeń administracyjnych, w tym kontroli na miejscu i inspekcji na terytorium Wysp Owczych, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub jakiegokolwiek inne nielegalne działania naruszające interesy finansowe Unii.

Umowa zobowiązuje organy Wysp Owczych do współpracy z Prokuraturą Europejską w celu umożliwienia jej wypełnienia obowiązku prowadzenia dochodzeń, ścigania i stawiania przed sądem sprawców i współsprawców przestępstw naruszających interesy finansowe Unii Europejskiej, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii.

Ponadto umowa przewiduje skuteczny mechanizm zapewniający egzekwowanie na terytorium Wysp Owczych decyzji Komisji oraz wyroków i postanowień Trybunału Sprawiedliwości w odniesieniu do roszczeń wynikających z programu.

5. INNE UWAGI

Metodę obliczania wkładu finansowego Wysp Owczych we wszystkich programach UE określono w art. 6, 7 i 8 umowy. W odniesieniu do wkładu finansowego Wysp Owczych na rzecz programu „Horyzont Europa” dalsze szczegóły techniczne dotyczące stosowania mechanizmu dostosowania i mechanizmu automatycznej korekty określono w art. 5 Protokołu w sprawie stowarzyszenia Wysp Owczych z programem ramowym w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” (2021–2027) oraz w załączniku I do tego protokołu. Model wkładu finansowego mający zastosowanie w ramach programu „Horyzont Europa” jest szczególnym przypadkiem wśród wszystkich innych programów UE i przewiduje stosowanie mechanizmu automatycznej korekty (zgodnie z art. 16 rozporządzenia w sprawie programu „Horyzont Europa”).